

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

«Mali List» — C. C. Post.
Licejska knjižnica (Dr. Puntar)
LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)
Odg. urednik Ivan Prese.

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Geppa 17/III.

Izdaja: konsorcij Malega lista

Male novice

Mali koledar.

Petek, 5. decembra: Sava. — Sobota, 6.: Nikolaj. — Nedelja, 7.: 2. adventna. — Ponedeljek, 8.: Brezmadežno spočetje M. D. — Torek, 9.: Valerija. — Sreda, 10.: Lavretanska M. B. — Četrtek, 11.: Damaz. — Petek, 12.: Sinezij.

Zadremal je.

Star pregovor pravi, da tudi dober pesnik včasih zadremlje, pa zloži kako bolj šantavo. Podobna nesreča se je pripetila vrlemu tržaškemu prefektu. Pri čaši šampanjca je nenadoma zadremal in sanjalo se mu je, da bodo Slovenci pojedli Italijo. Hitro je napisal ferma ali ukaz, da se mora slovenski jezik zatirati še na nov način: preslovedane so vse slovenske javne predstave ali gre. Kadar bo prefekt drugič zadremal, se ne bomo smeli več po slovensko smejati in če zadremlje še v tretje, potem bo vsak prišel na gavo, če bo slovensko kihnil. Kogar tedaj v nosu ščegeče, naj hitro kihne, dokler je prefektovo srce še usmiljeno.

Interpelacija.

Poslanec dr. Besednjak je poslal dne 30. novembra na notranje ministrstvo sledečo brzojavno interpelacijo: «Notranjemu ministru. Podpisani želi vedeti, kaj je vlada ukrenila proti nezasižani odredbi tržaškega prefekta, s katero se je prepovedala raba slovenskega jezika pri predstavah in ki je vzbudila splošno ogorčenje med prebivalstvom na Primorskem ter je imela odmev tudi v drugih državah. — Poslanec Besednjak.»

Poslanec Wilfan

je poslal Mussoliniju brzojavni protest zaradi prepovedi slovenskih iger. Vlada naj prefekta vzbudi iz sladkega spanja in naj ga spomni njegove dolžnosti.

Puccini.

V Bruslju (Bruxelles) v Belgiji je umrl v soboto 29. novembra slavni italijanski glasbenik Jakob Puccini. Rojen je bil v mestu Lucca leta 1858. Glasbene študije je dovršil na konservatoriju v Milanu, kjer je prijateljeval z drugim slavnim skladateljem Petrom Mascagnijem. Puccini je zložil mnogo oper, ki so raznesle njegovo ime po celem svetu. Posebno znane so «Manon», «Bohème», «Tosca» in «Butterfly». — Slavni mojster je bolehal že dolgo na sladkorni bolezni. Temu se je pridružil rak v grlu, ki ga tudi belgijski zdravniki niso mogli zmagati. Puccini se je za smrt pripravil kot kristjan in je sv. popotnico prejel iz rok papeževnega poslanika. Njegovo truplo so prepeljali v Milan in ga pokopljejo na državne stroške.

Lepa beseda.

Včasih smo v zadregi za besedo «špaga». So slučajni, ko se beseda vrvne da rabiti, ali zelo težko. Po nekaterih dolinah na Goriškem ima ljudstvo lepo besedo za to «voza», ki se sklanja kakor «žena». Zakaj ne bi te besede rabili za tujko «špaga» in vrv za štrik», dočim je tovarna, kjer se izdelujeta vrv in voza, vrvarna.

Za kmota in vrtnarja.

Strokovnjak M. Humeck je spisal knjigo «Domači vrt», navodilo, kako se uredi, obdeluje in krasi. Knjiga ima 71 podob. Stane okrog 60 dinarjev. Prodaja jo tudi Katoliška knjigarna v Gorici.

Kako je cigan reševal duše iz vije

(Izviren dopis izpod Porezna).

V vasi Kojca na Goriškem so se vsrle par dni pred sv. Lenartom močno čudne reči. Pri «Travnikarju» se je pojavil cigan s črno brado in belimi zobmi ter je dejal, da je deseti brat. S svojo vsevednostjo je pri gospodarju in gospodinjki vzbudil veliko pozornost. Ugibal je, da ni sreče v hiši, pri gospodarstvu, v gospodinjstvu. To pa zato, ker trije rajniki iz hiše v vicah silno trpe. Tudi on nima pred njimi miru, ker je deseti brat.

CIGAN IN MOLITVE.

Gospodar in gospodinja sta mu verjela in naslednjo noč so prav goreče molili za mir in pokoj ranjkih in za zdravje in srečo v hiši vsi trije, mož, žena in cigan.

VELIKE CEREMONIJE.

Pa ni nič pomagalo. Naslednji večer prinese cigan v hišo razpelo in prižge dve sveči in začne se ceremonija. Cigan napove: Če me ne bosta našla zjutraj v postelji prav lepo in mirno spati, tudi nocoj ne bomo ničesar primolili. Tedaj mi morata izročiti vso poročno obleko in pa petnajsto lir. In mi morata priseči, da ne bosta o vsem črhnila niti besedice tri dni potem, ko odidem.

JAJCE, COPRNJA IN MRTVAŠKA GLAVA.

Mož in žena prisežeta. Nato veli cigan, naj mu prinese sveže jajce. Povzdigne ga in pravi: Če je pod to lupino čisto navaden beljak in rumenjnak, sem vse skupaj le zlagal. Trešč!

jajca ob mizo in po mizi zaropota mrtvaška glava. In spet so molili in nato gli spat. Zjutraj se je cigan drgal za trebuh.

SLEPO ZAUPANJE.

Molitev ni pomagala. Takoj izročita gospodar in gospodinja ciganu obe poročni obleki, zlata prstana, uro z verižico, poročne čevlje in stiri sto lir, ki so bile slučajno pri hiši. Osemsto lir si izposodita pri nekem sosedu, tri sto pri drugem. Preplašeni obraz gospodinjki pa je vzbujal pri sosedih radovednost. Grede za gospodinjko v hišo tako, da sta bila prisiljena desetega brata skriti in ga skrivaj z dragocenostmi odpraviti z hiše.

NE MORE MOLČATI.

Vendar se mož, ki je znan kot skrajno varčen človek, ni mogel premagati in je še isti dan prisego prelomil. Sosedje so bili večji neverniki kot on in takoj jo ubereta za ciganom dva močna fanta. Najdeta ga že v Šebreljah in mu odvzameta obe obleki in drugo ropotijo ter trinajststo lir, ki jih je še imel v žepu.

V LUKNJO Ž NJIMI

Cigana odpeljejo na št. Viško Goro in odtoč v tolminske zapore, kjer se danes «moli za verne duše litanije.» Gospodar je pa nesel poročno obleko s št. Viške Gore čez Bukovo domov ravno na sv. Lenart, ko imajo Bukovci celkovi shod. Ko se je ta zgodba razvedela, so se ljudje in hribje smejali.

Novi škofje.

Za katoliškega škofa v Skoplju v Južni Srbiji je bil imenovan Slovenec dr. J. Gnidovec. Posvečen je bil za škofa dne 30. novembra v cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani. Posvetil ga je papežev poslanik Pellegrinetti v družbi ljubljanskega in mariborskega škofa. Dne 8. decembra bo novi škof že zasedel svojo škofovsko stolico v Prizrenu. Dr. Gnidovec je bil svoječasno profesor latinščine in ravnatelj škofijskega zavoda v št. Vidu. Od tam je vstopil v misijonsko družbo lazaristov, pa ga je tudi tam našla čast, ki je ni iskal: postal je škof-misijonar. Naj božja roka blagoslovlja njegovo delo med slovanskimi brati.

Za katoliškega škofa v Belgradu bo dne 7. decembra posvečen monsinjor Rodič. On bo prvi katoliški škof v Belgradu in nadškof za srbski del države.

Osebna vest.

Za župnega upravitelja v Klanecu je določen Jakob Soklič, dosedaj kooperator v Škednju. Na njegovo mesto pride g. Marij Marsilli iz Podgrada. V Podgrad pa pojde g. Josip Vidau iz Klanca.

Umri —

je v Ljubljani, v četrtek 27. novembra, Jožef Kremžar, oče urednika in poslanca Franca Kremžarja. Dočakal je starost 81 let. Naj mu sveti večna luč!

Sam sebe je obglavil.

Iz Hofgasteina v Avstriji poročajo časopisi, da je neki 72 letni Matija Maier dobil blodno misel, češ da ima dve glavi. To se mu je zdelo tako odveč, da je sklenil eno odsekati. Res je vzel sekuro in poskusil to operacijo. Sekira je kajpada zadela vrat prave moževe glave in mu prizadela smrtno rano.

«Narodni dom» v Trstu.

«Narodni dom» v Trstu, ki je bil zgrajen pred 24. leti ter so ga snoparji polili z bencinom in sežgali pred 4 leti, so lastniki te dni prodali neki laški tvrdki za 4 milijon 400 tisoč lir. Tako je stavba, ki je bila pred vojno središče slov. političnega življenja v Trstu, prešla v laške roke.

Natančen naslov.

Nekateri rojaki, ki pišejo gospodu Virgiliju Ščeku, bivšemu državnemu poslancu, naslavlajo pisma na «Mali list» v Trstu. Da se olajšajo poštni upravi sitnosti ter da bodo imeli dotični pisci pravi naslov, sporočamo, da se g. Virgilij Šček ne nahaja več v Trstu, ampak od meseca majnika naprej trajno v Gorici, via Silvio Pellico 3.

Nag rojak

dr. Alojzij Res, profesor slovanskih jezikov na trgovski visoki šoli v Benetkah, je naredil na padovanski univerzi doktorski izpit iz germanskega jezikoslovja z odliko. Čestitamo!

Gentilijeva reforma na Reki.

Na Reki imajo pomorsko šolo «Cristoforo Colombo». Vsled Gentilijeve šolske reforme se je priglasilo samo en gojenec, pa še ta ni z Reke. Pred reformo jih je bilo 23. In za tega edince morajo — glasom zakona — vzdrževati šolo z vsemi profesorji vred.

Goriška Straža zaplenjena.

«Goriška Straža» od ponedeljka je priobčila oster članek proti tržaškemu prefektu zastran prepovedi slovenskih dramatskih prireditev. Zvečer so «Stražo» zaplenili. Med slovanskimi listi v Italiji ima «Straža» vsekakor — rekord.

MIHEC: Voditelji obupani
k sodnji tečejo
JAKEC: Naj sodbo o politiki
sodniki izrečejo.

Mrvica.

V Gorici je mestna šolska oblast dovolila za Slovence drobno mrvico: v posebnih urah se bo slovenski jezik poučeval v šoli v ulici della Cappella za dečke, za deklice pa v ulici Mameli po štiri ure na teden. K temu pouku morajo prihajati otroci slovenske narodnosti z vseh goriških šol. Slovenski starši naj tudi te mrvice ne zavržejo, čeprav imajo pravico do poštenega kosa kruha. Bo prišel tudi ta, ostanite le vstrajni in neomahljivi!

Šiling.

Z novim letom bodo v Avstriji prenehali šteti denar v kronah. Za naprej bodo imeli novo denarno enoto, ki se bo zvala šiling. «Šiling» je iz staronemškega «skilling», kar pomeni zvenk. Srebrne šilinge je koval že cesar Karel Veliki v 8. stoletju. Beseda je v moderni rabi tudi pri Angležih.

Star «plementezar».

V vašici Druogno v Piemontu živi stoleten veteran, ki se je l. 1848. udeležil bitke proti Radeckemu in Francu Jožefu pri Sv. Luciji. V tisti bitki je bil tudi ranjen. Letos je obhajal stoletnico zemeljskega življenja. Ta redki god so kaj slovesno praznovali. Mož je dobil v dar 1000 lir in kralj ga je imenoval za viteza italijanske krone.

Ena lovska.

V Innsbruck-u je bila sodnijska razprava proti trem divjim lovcem. Branil jih je advokat, ki je sam priden lovec in ima svoj lasten lov. Pred sodniki je izvrstno branil divje lovce, češ da je lovska prepoved zastarela in nič več primerna za sedanje demokratične čase. — Kmalu potem je advokat dobil od svojih lovskih znancev odprto pismo, da se bodo ravnali po njegovih naukih in šli prihodnjič kar na svojo roko lovit v njegov revir. Tako so ga vjeli v besedi.

Snoparji ne znajo šteti.

Snoparji so v listih in na shodih oznanjevali, da so si oni priborili oblast na podlagi 3000 snoparjev, ki so dali življenje za njih stvar. Te dni pa so socialisti dovršili preiskavo in natančno štetje in izkazalo se je, da je padlo ne 3000, ampak le 234 snoparjev. Je vendarle neka razlika!

Nazaj gremo.

Pred vojno se v Trstu zaklali dnevno povprečno 85 glav goveje živine, danes, ko je število prebivalstva še večje, pa samo 34 glav. Res je sicer, da je dosti Nemcev in Slovencev, ki so bili večji mesojedci kot Lahji, odšlo, vendar pa številke kažejo — revščino.

Kako je s politiko

Italo Balbo.

V zadnjem času se mnogo govori o možu tega imena. Pravzaprav je še fantin, lahkemiselni in predrzen; znal je visoko splezati v teh razburkanih časih, ko je poštenje in izobrazba zadnja reč, po kateri se vpraša. Ko je po Matteottijevem umoru prišel veliki vezir De Bono v slabo luč pred laško javnostjo, so mu pripravili naslednika v Balbo-tu. Tako je mladi korajžnik postal general in veliki vezir Mussolinijev, to je vrhovni poveljnik cele črne milicije.

Razkritja.

Opozicionalni list «La voce repubblicana» je dolžil mladega generalčiča, da je naročil, oziroma povzročil umor župnika don Minzonija v Argenti pri Ferrari. Tisti župnik je bil zelo delaven na polju krščanskih mladinskih organizacij in je zato v njegovi fari fašizem slabo cvetel. Neki večer sta prišla v Argento dva tuja človeka, od drugod poslana fašista, ter sta s pomočjo domačih izdajalcev župnika ubila na cesti. Potem sta se skrivala pri človeku svoje «glihe», dokler ni prišel ponje avtomobil iz Ferrare. Umor vrlega župnika je silno razburil vso javnost in protestov ni bilo konca ne kraja. Sam Mussolini se je pritožil nekemu poslancu, da se preveč govori in piše zaradi ubitega Minzonija. Poslanec pa je odgovoril: «Zakaj so ga pa ubili!»

Balbo toži.

Generalčič je vložil tožbo proti «Voce repubblicana», ker ga je dolžila sokrivde onega umora. Republikanski poslanec Conti pa je pred sodnijo bral pisma, katera je Balbo pisal iz Rima v Ferraro. Pisma so velikega vezirčiča popolnoma potisnila v lužo. Ta pisma je izdal bivši snoparski tajnik iz Ferrare, Beltrami. Iz njih je očitno, da je Balbo ščuval in pozival na poboje in

se skliceval na samega Mussolinija. Saj je na koncu enega pisma dostavil prav te besede: «Ako pišem to iz Rima, je znamenje, da vem kaj pravim.» Hotel je pač reči, da vlada sama odobruje pretepanje.

Zgledovanje.

Razkritje Balbovih pisem je vzbudilo velikansko pozornost po celi Italiji, pa tudi zunaj države. Opozicionalni listi so skočili pokoncu in začeli naganjati proti vladi: vlada sama je vedela za pretepe in poboje, vlada je k temu molčala, vlada je vse spregledala, zato je deležna vseh tujih grehov. Vsled velikega škandala je moral Balbo odstopiti z mesta velikega vezirja. Pri tej priložnosti mu je Mussolini pisal lepo pismo, v katerem ni našel besede graje proti Balbo-tu. Tako je generalčič dobil še celo pohvalo za svoja pretepaška dela. Mussolini pa eno črno piko več pri opoziciji.

Vlada in opozicija.

V nedeljo 30. novembra so imeli združeni opozicionalci veliko zborovanje v Milanu. Udeležilo se je zboru kakih tisoč odličnih zastopnikov raznih strank. Prvi je govoril Turati, ki je poudarjal, da opozicija noče ničesar drugega kakor to, da se vrne red, svoboda in zakonitost. Govorili so že razni govorniki. Vsi so se strinjali s tem, da opozicija ostane na svoji poti do zmage.

Mussolini je izdal ob istem času okrožnico na fašiste. Poziva jih, naj prenehajo z nasilstvi, da bodo pridobili nazaj simpatije naroda, ki so jih s svojim komedijanstvom zapravili. Tudi fašizem se mora revidirati in poboljšati, ako hoče obstati. Ta okrožnica tedaj pomeni, da vladi trda prede. Zdi se pa nekterim, da je Mussolini prekasno zapahnil vrata, ker je krava že zdavnaj zunaj hleva.

V obrambo politične morale

Odbor političnega društva «Edinost» v Gorici je na svoji seji dne 26. novembra t. l. razpravljal med drugim tudi o političnem procesu, katerega so vprizorili voditelji trzasekega političnega društva proti tajniku dr. Josipu Bitežniku in sklenil priobčiti nastopno izjavo:

1. Odločno je treba obsoditi, da je dr. Edvard Slavik spravil vsebino tajne seje 7. februarja 1924., ki se je vršila med zastopniki obeh političnih struj v Gorici, pred italijansko javnost in jo prital celotno pred forum državnih oblasti. Toliko bolj je treba ožigosati njegovo neodgovorno ravnanje, v kolikor mu je bil večkrat predlagan častni sod, sestavljen od mož naše krvi, ki uživajo polno zaupanje obeh političnih struj.

2. Dr. Josipu Bitežniku, neustrasnemu branitelju pravic našega naroda, gre naša iskrena zahvala in hvaležnost ljudstva. DA IZ NARODNE DISCIPLINE NI RAZGRNIL PRED DRŽAVNIMI OBLASTVI MATERIJALA, KI BI GA BIL PRED ČASTNIM SODOM LAHKO UPORABIL V SVOJO ZMAGOVITO OBRAMBO, TER SE JE DAL RAJE OBSODITI, NEGO DA BI RAZKRIVAL PRED SODNIKI NOTRANJE POLITIČNE RAZMERE SVOJEGA NARODA.

3. V interesu naše narodne enote je, da se taka bojna sredstva med političnimi strujami že v kali zatroje, zakaj noben odgovoren politik ne bo mogel v bodoče več sodelovati z drugimi organizacijami, ako mu preti nevarnost, da postane vsebina zaupnih sej predmet razprave pred državnimi oblastmi.

S tem se rušijo podlage vsakršnega

medsebojnega delovanja in se demoralizira vse politično življenje našega naroda v Italiji.

Odbor se je nato pečal z napadi dnevnika «Edinost» in državnega poslanca dr. Josipa Wilfana na samostojno politično organizacijo gorjskih Slovencev, razpravljal je o polomu «Banke Adriatike» v Trstu — ter sklenil nastopno resolucijo:

«Odobrava se odločen in značajan nastop «Goriške Straže» v vprašanju poloma «Banke Adriatike» in se ji izreka zahvala, da se je bila svoječasno uprla agitirati potom oglasov za italijanski fašistovski zavod, ki je prinesel toliko gorja našemu ljudstvu.»

«Goriška Straza» se poziva, naj na napade lista «Edinost» in poslanca dr. Josipa Wilfana na gorjsko politično organizacijo ne odgovarja temveč naj vporablja svoje sile za pozitivno razvijanje našega programa v korist naroda. Kakšna struja je na pravi poti, o tem ne bo odločalo prerekanje, temveč zgodovina, v katere pravičnost trdno zaupamo.»

Važno za volilke.

Prepričaj se, ali si vpisan.

Vsako leto prvega decembra mora zupanstvo javno razglasiti, da morajo volilci, ki niso še vpisani v imenik za prositi za vpis do 15. decembra.

Vsi, ki ste dopolnili 21. leto oziroma, ki ga boste dopolnili do 31. maja 1925., stopite v občinski urad in prepričajte se, če ste vpisani v volilski imenik.

Če kdo ni vpisan, naj vloži takoj in najbolj pozno do 15. decembra 1924.

prošnjo, da ga občinska volilna komisija vpiše v volilski imenik.

Prošnjo mora volilec podpisati. Če je ne more podpisati radi telesnih ovir, mora priložiti od notarja podpisano izjavo, ki ugotovi ovire, radi katerih ni mogel volilec podpisati prošnje za vpis v imenik.

Če pa volilec ne zna pisati, naj zahteva vpis ustmeno pred občinskim tajnikom. Imeti pa mora dve priči, ki izjavita, da ga poznata.

Volilec, ki zahteva vpis v volilski imenik, mora v prošnji navesti:

1. očetovstvo, kraj in čas rojstva;
2. bivališče, (stanovanje).

Priložiti mora tudi dokumente, ki dokazujejo njegovo volilno pravico in sicer:

1. potrdilo o italijanskemu državljanstvu;
2. če ni rojen v občini, v kateri prosi za vpis, mora priložiti tudi krstni list.

Prošnjo za vpis v volilski imenik naj volilec vloži pri občinskem tajnistvu. Od oba tajnika naj volilec zahteva potrdilo, da je prošnja vložil. V potrdilu mora tajnik navesti tudi dokumente, ki jih je volilec priložil prošnji. Volilci, izvršite svojo dolžnost!

Socialna šola.

Tretji članek:
Kdo ima korist od dela?

Lepa slika.

V že imenovani brošuri Godine je zabeležen izredno poučen slučaj. «Leipziger Illustrirte Zeitung» štev. 3993. je priobčila sliko neke ameriške dame v razkošni obleki iz samih izredno bogato izdelanih čipk. Pod sliko je besedilo: «Ameriške mode. Obleka iz čipk ročnega dela, vredna 900.000 mark. Sirijska delavka jo je izdelovala sedem let.»

Delavka v suženjstvu.

Kdor ve, kako nesramno nizko plačujejo oderuhi ročno delo orijentalških delavk preprog in čipk, lahko izračuna, da je sirijska delavka za svoje sedemletno delo v najuspešnejšem slučaju dobila največ 10 tisoč mark. Vseh ostalih 890 tisoč mark pa je ostalo v nikdar sitih žepih vseh onih oderuhov, ki so posredovali, da je ta obleka prišla iz rok sirijske delavke na telo ameriške milijardarke. — Kdor je delal 7 let, je dobil k večjemu 10 tisoč, posredovalni trgovski oderuhi, ki niso nič delali pa 890 tisoč.

Nesocialno delo.

Slučaj razkošne obleke iz čipk pa nam pove še marsikaj družega. Predvsem to, da kapital ne le izkorišča vse one, ki delajo, to je delovno ljudstvo, marveč on jim tudi zapoveduje, kaj naj delajo in to popolnoma svojevoljno, čeravno kako delo človeštvu prav nič ne koristi. On to lahko dela zato, ker se v njegovi oblasti nahajajo vsi predmeti, ki so človeku potrebni za življenje. Kapitalist lahko nastavi delavca, da n. pr. nosi vodo v morje. Ako ga zato plača in ako delavec ne more najti družega dela, zakaj naj bi ne nosil vode v morje? Bolje je za njega, da nosi vodo v morje in da se s tem preživi, nego da bi od gladu umrl.

V zgornjem slučaju je kapital nastavljal delavko, da 7 let dela eno obleko samo zato, da se je dama s tem pobahala. Ali ne bi bilo skoraj vseeno, ako bi bila dotična delavka nosila 7 let vodo v morje? Pomislimo le, koliko navadnih oblek za uboge ljudi, ki morajo raztrgani okoli hoditi, bi bila delavka lahko napravila v teh sedmih, za človeštvo izgubljenih letih.

Tam razkošje, tu pomanjkanje.

To je toraj drugi povod, zakaj delovno ljudstvo trpi bedo in pomanjkanje. Prvi, kakor smo videli zgoraj, je ta, da morata pri pokupovanju plačevati ogromne davke kapitalistom;

drugi pa, da se kapitalisti, ki so gospodarji dela, pri naročilih ne ozirajo na potrebe kmeta in delavca, marveč na koristi svojih kapitalov in na to, da zadovoljujejo svoje razkošne razvade.

Kaj pa to mene briga.

Marsikdo si bo dejal: kaj pa mene briga, ako je dotični bogataš zapravil devetstotisoč mark za obleko svoje žene? Saj ni zapravil mojega denarja. To ravno ni res. Mi smo videli zgoraj, da kapitalisti sestavljajo svoja bogastva iz onih davkov, katere pobirajo od delovnega ljudstva, kadar mu prodajajo blago. Teh devetstotisoč mark dotični bogataš ni sam zaslužil, ker bržkone ni nikoli nič delal, in tudi mu niso padli iz oblakov, marveč jih je nagrabil v obliki raznih dobičkov iz kmetskih in delavskih žepov. Toraj ne on, marveč kmetje in delavci so plačali onih devetstotisoč mark za obleko.

Ljudstvu 10.000, kapitalistu 890.000.

Še več: od teh devetstotisoč mark, nagrabiljenih iz kmetskih in delavskih, obrtniških in uradniških žepov, se je le en zelo majhen del povrnil zopet k njim, t. j. onih desetstotisoč, ki jih je dobila delavka, ogromna večina pa, t. j. celih osemstodevedesetstotisoč, je šla na vzdrževanje posredovalnih oderuhov, brezdelnih pijavk.

Nauk.

V današnjem družabnem redu, ki je kapitalističen, imajo delavci le majhen zaslužek, kapitalist, ki ni delal, pa ogromne. V socialnem družabnem redu bo drugače. Tam bo veljalo pravilo: zaslužek po delu.

Boj proti naravi.

Čemu je šola?

Vsak človek, tudi tisti, ki nikdar ni hodil v šolo, jasno spozna, da hodijo otroci v šolo zato, da se nekaj naučijo. Učitelj mora občeavati z otroci tako, da ga razumejo. Zato ne bo najboljši učitelj tisti, ki pozna materni jezik otrok, ampak tisti, ki pozna celo domačo vaško govorico. Najmanj, kar se mora v tem oziru od učitelja zahtevati, je poznanje maternega jezika šolskih otrok. Jezik in pa znanje, ki si ga je otrok prisvojil v domači hiši, to je podlaga, na kateri mora učitelj zidati.

Proti naravi.

Jasno je, da je poučevanje otrok v tujem jeziku protinaravno delo. Pri nas pa je ravno vlada začela boj proti naravi. S svojim šolskim zakonom je postavila temelje vsakega šolstva na glavo. Umljivo je, da je boj vlade z naravo težak in največkrat brez uspeha. Zato tudi pri nas šola nima nobenega uspeha ali pa zelo malo. Naši otroci ne sedijo v učilnicah, marveč v mučilnicah. Ako primerjamo na primer ljudsko šolstvo v sežanskem okraju pred vojno in sedanje, nas je — namesto rimske vlade — sram.

Proti moralni.

Boj proti naravi je obsodbe vredno, ker je tudi nemoralno. Bog je ustvaril naravo in boj zoper njo je boj zoper Stvarnika. Boj zoper naravo v ljudski šoli je tem ostudnejši, ker se gazijo nedotakljive pravice staršev. Starši imajo prvi pravico, da določajo vzgojo otrok, zakaj ni rodila otrok vlada, ampak starši.

Zgledi po svetu.

Vsi kulturni narodi so se zgražali, ko so Mažari in Nemci vsiljevali slovanskim in laškim otrokom nemško šolo. Kar pa je bilo obsodbe vredno tam, to je obsodbe vredno tudi tukaj, ker resnica je vedno ena in ista.

Proti načelu rimske vlade: «Slovanskemu otroku laško šolo» stoji nasproti naše načelo: «Slovanskim otrokom slovansko šolo. Vladno načelo je protinaravno, krivično, nemoralno, naše načelo je naravno, pravično in moralno. Zato bomo mi prej ali slej zmagali.»

Tržaški voditelji iščejo pomoči pri laških sodnikih

Slovensko javnost sta razburila v zadnjem času dva politična procesa proti «Goriški Straži», ker si je upala ožigosati krivice, ki se gode slovenskemu ljudstvu. Na podlagi ovadbe goriškega podprefekta Nicolottija so sodniki obsodili urednika Kemperla na 9 mesecev in pol ječe, kar je izzvalo neznansko ogorčenje med vsemi zavednimi Slovenci in Hrvati na Primorskem.

Danes moramo poročati o tretjem političnem procesu, ki nadkriljuje po svoji sramotnosti vse, kar se je grdega zgodilo v našem narodu po svetovni vojni. To pot ni bila tožena «Goriška Straža», ampak glavni tajnik goriške politične organizacije dr. Josip Bitežnik. Ovadbe, oziroma tožbe ni vložil fašistovski podprefekt Nicolotti, temveč tako zvani prvobornitelji tržaškega političnega društva.

talijanski sodniki, pomagajte nam!

Kakor znano obstoji med našo politično organizacijo in ono tržaških prvoborniteljev načelna razlika: mi branimo predvsem socialne in narodne interese kmetov in delavcev, oni so pa po svoji vzgoji in svoji preteklosti kapitalističnega mišljenja. Mi smo prepričani, da je njihova politika narodu škodljiva, da je nesocialna in protiljudska. To ljudstvo tudi čuti in zato jih v vedno večjih trumah zapušča. Ali niso n. pr. ob polomu «Banke Adriatike» ljudje sami kar z rokami otipali, da je politika tržaškega društva pogubna? Kako naj skuša ohraniti svoje ogrožene postojanke? Samo ena pot je dana v politiki: pridobiti zaupanje ljudstva, zanj delati, dokazati z dejanji, da je tvoja politika dobra in poštena. Ljudstvo je edini sodnik, ki odloča, katera politika mu koristi in katera mu škoduje. Drugih sodnikov v politiki ni.

Politično društvo «Edinost» v Trstu je pa uvedlo v naše politično življenje nove navade. Ko je videlo, da ne more prodreti s svojo politiko pred ljudstvom in da se njegov ugled v očeh naroda čedalje bolj ruši, je poseglo po zadnjem obupnem sredstvu ter poklicalo na pomoč italijanske sodnike.

Sramotna tožba.

Človek ne more niti verjeti svojim ušesom, a je vendar resnica, da so tržaški prvobornitelji v borbi proti naši politični organizaciji poklicali na pomoč tujerodne sodnike. K temu nikomu sreštvu se je ponižal dr. Edvard Slavik in v njegovem imenu je vložil tožbo na goriško sodnijo dr. Franc Gabršček. Žal nam je, da moramo razgledati pred slovensko javnostjo oba moža, toda nič ne pomaga: moramo objaviti glavne odstavke tožbe dobesedno, da bo videla slovenska javnost, kakšna je narodna moralna naših političnih nasprotnikov.

«Ze delj časa se opaža» pravi dr. Slavik v svoji tožbi «neko delovanje proti meni in drugim voditeljem političnega društva «Edinosti» v Trstu. Vodijo se razni napadi proti naši osebnosti in politični poštenosti. Med drugim nas obdolžujejo, da smo se dali korumpirati od bank, tako, da je naša politika v prilog bankam in kapitalizmu, mesto da bi bila v korist ljudstva. Doslej ni bilo mogoče doznati obrekovalcev, četudi smo poznali vir, iz katerega je izhajala ta agitacija. V četrtek dne 8. februarja 1924. se je pa vršila v prostorih političnega društva «Edinosti» v Gorici, (ulica Mameli 5) seja odposlancev goriškega in tržaškega društva «Edinosti», katere se je udeležilo razen mene še osem drugih gospodov. Med debato sem se pritoževal, da so dvigni-

li voditelji političnega društva «Edinosti» v Gorici proti meni in drugim tržaškim politikom javno obtožbo, da smo korumpirani od bank, da delamo vsled tega politiko, ki koristi bankam, mesto da bi vršili politiko, ki bi odgovarjala interesom ljudstva. V tem trenutku se je obrnil dr. Bitežnik (obtoženec) k meni, pokazal name in zavpil na ves glas: «Res je, bili ste podkupljeni!»

Čutilim se radi te obtožbe močno užaljenega na svoji časti.

Dr. Slavik predlaga, naj sodnija dr. ja Bitežnika obsodi ali naj pa dr. Bitežnik dokaže pred sodnijo resničnost svoje trditve.

Prvobornitelji so zgubili pamet.

Človek se vpraša: Kaj so hoteli tržaški gospodje s tožbo pred sodnijo? Zakaj so spravili tajno sejo iz časa volilne borbe pred javnost in čemu so zahtevali, naj se tujerodni sodniki bavijo z notranjimi razmerami v slovenskem taboru? Ali se jim je res že zmešala pamet?

Le pomislite malo, kaj so gospodje prav za prav zahtevali! Oni so zahtevali od dr. ja Bitežnika, naj prinese pred tujerodne sodnike sejne zapisknike slovenskih političnih organizacij, naj pripoveduje sodnikom, kako je bilo na občnih zborih, kakšne so bile zasebne izjave, pisma in dejanja tržaških voditeljev itd. itd. Razkriti bi bil moral pred tujerodnimi sodniki notranje politične razmere Hrvatov in Slovencev v Italiji do jedra, zakaj le tako bi bil dokazal, da je politika tržaške gospode kapitalistična in bankirska, mesto da bi odgovarjala interesom ljudstva.

Prvič pred sodnijo.

Prva razprava se je vršila 26. septembra 1924. Sodnik Molinari se je silno začudil, ko je videl, za kaj gre. Prigovarjal je dr. ju Slaviku in dr. ju Podgorniku, ki je zastopal dr. ja Gabrščeka, naj poravnata vendar zadevo izven sodnije. Dal jima je razumeti, da take stvari ne spadajo pred sodnijo. Kakor je v vseh strankah na svetu navada, se taki spori rešujejo kvečjemu pred častnim sodom. Sledeč tem mednarodnim političnim običajem, je dr. Bitežnik že pred razpravo predlagal častni sod, toda dr. Slavik ga je odklonil. Hotel je na vsak način, da sodijo o slovenski politiki italijanski sodniki.

Sodnik Molinari si je mislil, da sta dr. Slavik in dr. Podgornik preveč razgreta in je prenesel razpravo na nedoločen čas. Upal je, da prideta medtem k pameti in se zadeva reši izven sodnije.

Sramota za dva slovenska politika, da jih mora italijanski sodnik učiti, kaj je njuna dožnost.

Pamet se noče vrniti.

Dr. Bitežnik se je jasno zavedal težke odgovornosti, katero vzame nase politik, ki bi hotel razkrivati notranje razmere slovenskega naroda pred tujerodnimi sodniki in je zato predlagal že enkrat častni sod. Toda dr. Edvard Slavik je v imenu edinosti in narodne sloge predlog odklonil in odločno vztrajal, da pride stvar pred sodnijo. Tako je prišlo do druge razprave. Sram nas je kot Slovence, ko se spomnimo na žalostne postave slovenskih politikov, ki so nastopali v tem procesu.

Ko je začela razprava, je tudi ta sodnik začudeno gledal, ko je videl, za kaj gre. Tudi dr. Zerboni je odločno ter vztrajno poučeval dr. ja Slavika ter dr. ja Podgornika, da se morajo take stvari rešiti izven sodnije. Dal jima je razumeti, da delajo tako

vse stranke. Vse zaman. Starinska trma prvakov se ni dala prepričati.

Ne zaupajo slovenskemu razzodišču.

Kot prvi je zgrabil za besedo pravak dr. Karel Podgornik in začel tolmačiti, da oni nimajo vere v častni sod. Razzodišče, v katerem bi sedeli sami Slovenci, voljeni od obeh slovenskih strank, torej ni sposobno rešiti političnega spora med Slovenci. Sposoben je zato tujerodni sodnik. Dr. Podgornik se je obrnil k sodniku in vzkliknil v navdušeni besedi:

«Mi smo prepričani, da boste Vi v naši zadevi popolnoma pravilno razzodili in smatramo, da smo naši v Vas pravičnega sodnika. Častni sod bi po našem ne prinesel ugodnega uspeha.»

Te besede žalostnega pravaka dr. ja Podgornika ostanejo vklesane v bronastih črkah na straneh njegove življenske knjige.

Res, krasno mnenje ima dr. Karel Podgornik o slovenskih možeh, katere bi poslala naša in pa NJEGOVA LASTNA POLITIČNA ORGANIZACIJA v častni sod. Izrekel je našim in njihovim najboljšim možem pred tujerodno sodnijo javno nezaupnico, s čimer si je stekel velike zasluge za slovenski narod. In ta mož, ki je pred sodniki manjšal slovenski ugled, je bil — pomislite, ljudje božji, — slovenski državni poslanec v rimskem parlamentu.

Značajna izjava dr. ja Bitežnika.

Dr. Josip Bitežnik je pa pri razpravi izjavil približno sledeče:

«Ugotavljam, da je spor, ki je predmet današnje razprave, popolnoma političnega značaja. Moj nastop ni veljal osebno dr. ju Slaviku, temveč nasprotni struji, katere politiko sem na tajni seji odločno ožigosal. Spori med različnimi političnimi strujami se pa morajo reševati s političnimi sredstvi pred političnim forumom, nikoli pa ne pred sodnijo. Katera slovenska politika je prava in katera slaba, o tem bo odločalo edino slovensko ljudstvo in ne sodniki. Meni se sodnija ne zdi primerno mesto, kjer bi se mogla braniti moralna in politična neoporečnost tržaške organizacije in njenih predstaviteljev.

Meni je nemogoče, da bi v dokaz svojih trditvev pred sodnijo razkrival notranje razmere svojega naroda, ker se upira proti temu čut discipline in odgovornosti, ki ga dolgujem slovenskemu ljudstvu.»

Dr. Podgornik predlaga 3 do 30 mesecev zapora.

K besedi se je oglasil zopet dr. Podgornik in začel govoriti sodniku o izmenjavi denarja, o Malem listu, o Jadranski banki o napadih Goričanov na tržaške prvobornitelje itd. Dokazoval je, da je dr. Bitežnik napadel dr. ja Slavika čisto osebno in da ga je treba strogo kaznovati. Na pravdnem odru se je pojavil kot prva priča veliki narodnjak dr. Franc Gabršček, ki je podpiral na vse kriplje obtožbo dr. ja Slavika in dr. ja Podgornika. Ko se je umaknil narodni borec s pozornice, se je vzdignil na oder odvetnik Vidmar, (tajnik Wilfanove organizacije) ter potegnil v znamenju edinosti in sloge z obema narodnima prvakoma.

Dr. Karel Podgornik je nato izrekel zahtevo. NAJ SE DR. BITEŽNIK V SMISLU ČL. 393 KAZENSKEGA ZAKONIKA OBSODI NA 8 DO 30 MESECEV JEČE ter povrnitev stroškov. Sramota vseh sramot!

Druge besede ni mogoče rabiti spričo sramotnega prizora, ki ga je nudil dr. Podgornik naši javnosti, ko je predlagal, naj vtakne državno oblastvo slovenskega javnega delavca dr. ja Bitežnika kar tri leta v ječo.

Prvaki zapuščajo osramočeni sodno dvorano.

Državni pravdnik se je oglasil k besedi ter poučil gospode prvake, da gre za spor med dvema političnima organizacijama. Dr. Bitežnik je ožigosal nasprotno politično strujo, nikakor pa ni napadel osebno dr. ja Slavika. V svoji kritiki je bil le preoster, prekoračil je dovoljene meje, ker je rabil psovko.

Sodnik je izrekel nato sodbo ter obsodil dr. ja Bitežnika na 250 lir globe. Kazen je le pogojna, to se pravi, da je dr. Bitežnik ne bo plačal. Kazen se nadalje tudi ne vpiše v kazenski zapisnik, tako da ostane dr. Bitežnik nekaznovan.

S tem je bil proces pri kraju. Narodni prvaki so po storjenem delu postali poparjeni. Vsi zmedeni so zapuščali sodno dvorano. Njihovi prepadeni obrazi so pričali, da se jim že oglašča vest: «Storili smo neodpušljiv greh nad lastnim narodom!»

Prepozno je, gospodje!

Kar ste storili, ste storili, svoje sramote ne izbrišete več. Pot vaše politične organizacije pred italijanske sodnike pomeni klavni konec vaše vodilne vloge med Hrvati in Slovenci v Italiji. Zdaj ljudstvo ve in zna, kaj pomeni vaše vzdihovanje po edinosti, narodni slogi in dragem narodu. Politična organizacija, ki si ne upa več braniti svoje politike in svoje časti izključno pred narodom, je sojena in obsojena za vse čase od ljudstva samega.

Politični proces, ki se je vršil v Gorici, je dokazal samo eno: da niste več moralno sposobni voditi hrvaško-slovenski narod v Italiji.

Ropanje Jadranske banke.

Pisali smo že večkrat, kako so pri Jadranski banki ropali denarje ljudstva. Da so to ropanje lažje zakrivali so podkupovali časopise z inserati, ki so veljali težke tisočake. — Dvajstotica narodnih patriotov in prvakov obeh narodnosti je v teku enega leta pospravila okrog 52 milijonov lir. Pri tem se je izkazal tudi gospod Host-Venturi. Kdo je ta človek? Pred vojno je bil učenec pri fotografu Dalma na Reki. Host se je rodil v vasi Pehlin v hrvaškem Primorju. Ze 1915. je izdal svojo narodnost in je vstopil v kraljevo vojsko, v kateri je bil parkrat odlikovan. Po vojni je zgrabil za gorjačo in z dejanji postal mogočen. Mussolini ga je imenoval za zaupnika, postal je upravni svetnik Jadranske banke ter celo delegat za laško-jugoslovansko pogajanje v Benetkah. Pred nami leži prepis pisma, ki ga je poslal Host v septembru ravnatelju banke Rossiniju. V dolgem pismu pravi to-le: Doznan sem, da ste dvignili 350.000 lir iz banke na račun provizij advokata Ara, g. Fiana in Hosta. Prosim, da mi pošljete čimprej moj delež. Drugokrat je banka nakazala Hostu 60 tisoč. Nihče pa ne ve, zakaj. Čedno zadevo bomo še popisovali.

Podpirajte Mali list s tem, da kupujete le pri onih trgovcih, ki oglašajo v Malem listu!

Kako se izpolni čekovna položnica.

Servizio dei conti correnti postali

Certificato di allibramento
 Versamento di L. 8
 eseguito da Gnezda Ivan
 residente in Jelični vrh 12
 via p. Idria
 sul c/c N. 11/1443
 intestato a MALI LIST - TRIESTE
 Add. 19

Servizio dei conti correnti postali

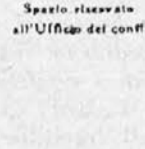
Bollettino per un versamento di L. 8
 Lire Otto
 (in lettere)
 eseguito da Gnezda Ivan
 residente in Jelični vrh 12
 via p. Idria
 sul c/c N. 11/1443 intestato a:
MALI LIST - TRIESTE
 nell'ufficio dei conti di **TRIESTE**
 Firma del versante Add. 19
 Cassa di L.

Servizio dei conti correnti postali

Ricevuta di un versamento
 di L. 8
 Lire Otto
 (in lettere)
 eseguito da Gnezda Ivan
Jelični vrh 12 p. Idria
 sul c/c N. 11/1443
 intestato a **MALI LIST - TRIESTE**
 Add. 19
 Cassa di L.

Vedi a tergo la nota
 (facoltativa), e la di-
 chiarazione di allib-
 ramento.
 Mod. ch. n. 8-bis.

Cartellino numerato
 del bollario di accettazione
 L'Ufficiale di posta

Tukaj je naslikana položnica čekovne urada. Vsak naročnik dobi prej ali slej tako položnico priloženo v listu. Ugodna je zato, ker je za pošiljatev denarja manjša poštnina, kakor pri navadnih nakaznicah. Na tem vzorcu lahko pogledaš, kako se položnica izpiše. Pazi posebno na to, da dan

vplačila odgovarja tistemu, ki ga napišeš. Prvi del položnice pride na upravništvo «Malega lista» in tako je tvoja naročnina plačana. Na tisti prvi del odzadaj lahko napišeš kako pripombo za upravništvo. Drugod pa ne pomaga kaj zapisati, ker ostali kos položnice ostane pri čekovnem uradu.

Ime Ivan Gnezda smo deli samo za primer.

Položnice dobe vsi naročniki, da lahko plačajo naročnino za leto 1925 in bodo tako dobili zastoj pratiko. Ne silimo pa nobenega, ako mu ni do pratike, bo pa plačal pozneje.

vse narodne praznike, godove itd., to bi bili dnevi praznovanja in veselja. Z mislijo, da bi bila Velika noč stalna, se pa že dolgo časa bavijo zlasti cerkveni krogi.

Farma.

Severoameriske kmetije se imenujejo farme, kmetije pa farmerji. 1. januarja 1920 je bilo farm 6.450.000; povprečna velikost vsake farme je znašala 148 acrov. Acre se izgovori ejkr in meri toliko kakor skoraj polovica hektara, natančno 40 arov in pol. Kdor se je nemsčine učil, vidi, da acre ni nič drugega kakor nemška beseda Acker, njiva. Vrednost vseh farm so cenili na 78.000 milijonov dolarjev. A ta vrednost, se je znižala od 1. jan. 1920 do 1. jan. 1923, za 26 odstotkov. Povprečna vrednost enega obdelanega acra je znašala v marcu 1922 še 70 dolarjev, 1. marca 1923 pa samo še 66 dolarjev in pol.

Prvi inserat.

V letu 1649. je imel London še samo en redno izhajajoči časopis «Impartial Intelligencer». Ta je prinašal uradne stvari, mestne čenče in novice iz celega sveta. Kaj je «inserat» ali oglas, tega tedaj še niso vedeli. Dne 12. aprila onega leta pa pride v uredništvo imenovanega lista nek plemenitaš in pove, da so mu bili konji ukradeni; dal bi nagrado tistemu, ki mu spet pomore do njih. Urednik ga gleda začuden in vpraša: «In kaj želite od nas?» — «Da bi to natisnili v listu», odvrne plemenitaš. — «To je nemogoče», se brani urednik, «kaj bodo ljudje rekli?» — Mož sili vanj: «Plačam za objavo pet šilingov.» Urednik začne razmišljati in sklene: «Dobro, bomo poskusili.» Pobere šilinge, sestavi objavo o ukradenih konjih in dobri nagradi, jo natisne in tako so se začeli inserati. Dandanes že skoro ni trgovca, obrtnika ali podjetnika, ki ne bi oglašal v listih. Reklama je postala za trgovino to, kar je zrak za pljuča.

Jugoslovani bodo kovali denar.

Belgrajska vlada je sklenila, da bo dala kovati nikljasht denar za pol, za en in za dva dinarja, da se tako odpravijo zamazani bankovci.

Modern koncert.

Dne 16. novembra so v Londonu na Angleškem priredili koncert ptic in drugih živali. Seveda je to delo brezposelnih milijardarjev, ki nimajo drugega dela.

Uspeh snoparstva.

Snoparstvo je koncem koncev to doseglo: razdrlo je organizacijo kmetiškega in delavskega ljudstva. Veleagrarci izkoriščajo svobodno kmeta, industrijalci pa delavca.

Zgodba časnikarja, ki je bil za mrtvega proglašen

KDO JE TA ČLOVEK.

V Belgradu izhaja dnevnik «Novosti». Eden izmed urednikov, Milivoj Vašič, še mlad, je obolel, dobil 40 dnevni dopust ter se je odpeljal v zdravljenje v južno Srbijo, kjer se je nastanil pri menihih v Leski pri Tetovem.

NENADNA VEST.

Milivoj Vašič je bil tri tedne na dopustu, ko se razsiri po Belgradu, kjer je stanoval edini Milivojev brat Božidar Vašič, da je časnikar umrl. Brat Božidar sam je prišel k «Novostim» ves objokan sporočiti žalostno vest. Popoldne že so prinesli velika smrtna oznanila vsi belgrajski časniki.

«PARASTOS» V BELGRADU.

Ker je Leska zelo, zelo daleč in je prišlo pismo s smrtnim poročilom poznano, so priredili v Belgradu cerkveno slovesnost «parastos», nekako zadušnico, katere se je udeležilo ogromno število oseb. Bratu Božidarju je dala uprava «Novosti» 4000 dinarjev, in ravnotoliko je dalo udruženje novinarjev za pogreb pokojnega Milivoja.

ZALOVANJE JE VELIKO.

Milivoj je bil silno dober človek, blaga duša, povsod priljubljen. Zato ni čudno, da je vest o njegovi smrti pretresla vse znance in sorodnike, med njimi posebno izvoljenko Vukosavo Hadžić, ki je ob prvem sporočilu padla v nezavest.

PREČUDNO PISMO.

Pet dni po zadušnici potrkala pismonoša na vrata in izročila Vukosavi pismo. Vukosava je pogleda, spozna pisavo Milivoja in — pade v nezavest. Ko pride zopet k sebi, odpre in prebere pismo, v katerem ji piše Milivoj, da se mu dobri menihi pokazali «Novosti» in druge liste, ki so naznanili njegovo smrt in zadušnico. Milivoj piše o nedopovedljivem začudenju, ki ga je prevzelo ob tej vesti; piše, kako mu gre in da bo tekom tedna doma itd.

PREISKOVANJE.

Še tistega dne je bila o vsej zadevi obveščena policija, ki se je prepričala, da Milivoj res še živi. Drugi dan so poklicali na redarstvo brata Božidarja,

ki je bil raznesel poročilo o smrti. Komisar ga vpraša: «Torej, kako je, ali je vaš brat živ ali mrtev?» — Božidar: «Prav za prav bi bil moral biti mrtev, pa vse kaže, da živi.»

V teku pol ure je Božidar vse izpovedal: da se je nahajal v denarnih stiskah že več tednov in da je vedel, da mu bo uprava listov in časnikarsko udruženje pomagalo le, ako stori, kar je storil. Slabega namena pa da ni imel nobenega. Božidarja so odvedli v zapore.

ZANIMIVOSTI

Leto s 13 meseci.

Vedno bolj se širi gibanje, da bi dali letu 13 mesecev in ne 12. Pravijo, da so meseci in tedni slabo razdeljeni. Nekateri meseci imajo 31 dni, drugi 30, eden 28 ali 29. Najboljše je, pravijo zagovorniki nove razdelbe, če damo letu 13 mesecev po 28 dni, je 364 dni. En dan bi porabili za prost dan in bi ne bil v nobenem mesecu. Letni časi bi se začeli zmeraj lahko s prvim. Drugi zagovarjajo 12 mesecev, a pravijo, naj bodo vsi enaki, po 30 dni. To bi bilo 360 dni. Prostih bi bilo potem 5, oziroma v prestopnih letih celo 6 dni. Na tiste dni bi lahko predstavili

PODLISTEK

Popotna torba strica Jaka.

(Nadaljevanje in konec).

VIII. Jože piše...

Nisem prijatelj pisarjenja. Vendar me je sitni urednik pregovoril, da sem napisal za list svoje dogodivščine po svetu. — Pripovedoval sem mu, kako je bilo. Takoj me je pograbil. «Napišit!» No, in sem napisal. Rad bi bil čitatelju tudi povedal, kako se je Jožu godilo od tistega dne, ko se je ločil od mene pa do tedaj, ko je spet pozdravil svojo skrbno ženo Rozino. Poizvedoval sem, pa zastoj. — Pred par dnevi pa mi prinese poštar veliko pismo, z okorno, delavno roko pisano. Jože je pisal. Tako-le:

Dragi moj Jaka!

Vzamem svojega malega sinčka Lojzka solsko pero v roko in te pozdravljam notri do Trsta. Tudi moja žena in otroci te pozdravljajo. Naznanim ti, da sem bral v listu, kako si popisoval

najino pot, le škoda, da si marsikaj izpustil. Rekel si, da Brkin nikamor ne gre brez zganje pižame; da boš vedel, včasih je bilo tako. Zdaj nam pa financarji novograjski tako nagajajo, da nihče več ne bo kupal. Še za bolezen — kakšne ujadi v zelodcu — ne bo kaplje v hiši.

Ko sva se ločila v Genovi, sem se čutil tako samega, da mi je bilo kar žal, da nisi tudi ti sel zmenoj. Voznja ni bila prav nič prijetna. Smuk iz tunela, smuk v tunel — cela pot je bila ista. V Speciji me je moj fant že čakal na postaji. Da bi ga Ti videl galjota, kakšen je! Tak junak da sem ga kar vesel. Šla sva malo okoli, samo to Ti pa povem, da Janez ni razkazoval cerkva in znamenitosti kot Ti; le gostilne je bolj iskal. Tudi vi kasarno sem sel. Celo s kapitanom sem govoril. Še ti visoki gospodje imajo Janeza v čisljih. Videl sem dosti naših fantov iz vseh krajev; nekateri so celo avanzirali in imajo črne trakove na rokavih našite. Drugi dan sem se poslovil in se odpeljal. O pa je bil joh z menoj! Da bi Ti videl, kako sem se vozil! Celo v Firen-

ce sem zasel. Pa sem bil tako jezen, da nisem nič mogel ogledovati. Samo od daleč sem videl eno hudo lepo cerkev, tako se je svetila in izpreminjala v solnce, da Ti povedati ne morem kako. Nazadnje se me je usmilil konduktar in me spravil v direkten vlak, ki me je potegnil notri do Trsta. Po noči sem prišel v Trst. Pri Gradščanu je bila še luč. Tam je bilo vse polno naših ljudi. In smo bili veseli do jutra. Zjutraj sem poiskal mlekarkega voznika in se pripeljal domov. Doma pa ogenj v strehi! Kje da tako dolgo hodim! In denar zapravljam. Pa še tako prisvojene karte — svoji ženi! — pišem. Ko sem pa odprl kovček in razložil odpuške, je spet zasijalo solnce. Rozini — ženi moji — svilnato ruto in robo za obleko, otrokom tudi obleke in nekaj drobnarij. Zvečer je bil pa kar cel «komun» pri nas. In sem jim moral praviti na dolgo in široko kako in kaj. Čudili so se, skoro verjeti niso mogli, le Jape je rekel: «To se ni nič, da bi bil Ti v Ameriki in Avstraliji kot jaz, potlej bi šele pravil, potlej!»

Druga ti ne vem pisati. Le to: Na

Hujah so napravili mlin na veter, ki pa čaka da ga bodo ameriški dolarji zavrteli; tako so mi pravili sami gospod Jože s Pregarj in so naročili za Te zelo lep pozdrav.

Še to. V Leškovju nismo še začeli zidati cerkve sv. Antonu. Je še taka groblja, kot si jo videl pred tremi leti.

Zdaj se Ti pa lepo zahvalim za tovaršijo po poti in te prosim, da prideš kaj do nas. Lepo te vsi skupaj pozdravljamo, posebno tvoj romarski tovariš

Jože.

Še to: Ko boš se kaj onegavil po svetu, pa piši, se moja stara bi rada šla. Bomo sli skupaj! Pa ne pozabi!

In sem mu takoj odpisal:

Dragi Jože! Hrani denar in kaj klobas in se kako zelenko zganega od lani. Upam za trdno, da bomo drugo leto sli dalje kot letos. Tudi tvoja stara bo lahko šla z nama; povej ji pa že zdaj, da bo morala biti potrpežljiva in pustiti svoj dolgi jezik doma. Tebe in Rozino lepo pozdravlja tvoj stric

Jaka.

Jože, ali se nama bo izpolnila želja?

(Konec).

GOSPODARSTVO

Draginja in sladkor.

Dvakrat sem že poročal o tem: prvič o priliki odprave vinskega davka in drugič, ko sem bičal pozrečnost sladkornih kapitalistov, ki zahtevajo od vlade, da nastavi na uvoz za sladkor tako visoko carino, da tuji fabrikanti ne bi mogli k nam. Ta zahteva ima pred očmi edinole interes sladkornih baronov in se absolutno ne briga za ljudstvo, ki mora po nepotrebnem plačevati velikanske cene za blago, ki bi sicer — ako bi se uvozna carina znižala — bilo za eno tretjino cenejše.

Za kulisami.

Naša javnost, ki žal do danes nima dnevnika, da bi jo dobro informiral o socialnih in gospodarskih vprašanjih, ki pretresajo ljudstva, ne ve ničesar o velikanskem boju, ki se je dva meseca bil med vlado in sladkornimi baroni. Češki tovarnarji so namreč večkrat ponudili sladkor prve vrste, ki bi nas konsumente stal 200 lir za kvintal manj nego sladkor iz naših tovarn. Te ponudbe so seveda razburile naše veletovarnarje in ti so potom podkupljenih časnikov začeli veliko propagando v prid domačim tovarnarjem. Vlada se je en čas upirala, končno pa so zmagali sladkorni baroni.

Kako so se pogodili.

Vlada je določila, da se notranja izdelovalska taksa zniža od 400 na 100 lir in sorazmerno zviša obmejna taksa za sladkor, ki se uporablja za marmelado. Z eno roko je torej vlada dala, z drugo je vzela. Konec vsega spora pa je ta: erar bo zgubil precej milijonov, konsument ne bo čutil pri tem nobene olajšave in edini, ki so pri tem odnesli zmaggo, so sladkorni baroni. Dokaz za to so akcije sladkornih tovarn, ki so narastle.

In cene sladkorja?

Pridelek sladkorne pese se letos se ne da do pike oceniti, vsekakor so strokovnjaki edini v sodbi, da bo znašal letošnji sladkorni produkt 3 in pol milijona kvintalov, (člani 350 tisočkvintalov manj). Iz tega bi človek sklepal, da bo cena sladkorja, zlasti še po vladnih olajšavah — občutno padla. Pomisliti moramo namreč, da je notranja produkcija sladkorja več kot zadostna za domačo rabo in da torej ni treba iskati kritja v tujini. Toda sladkorni baroni imajo samo eno skrb: dobro stanje njihovih akcij na borzi. Konsument se mora podvreči visokim cenam, kakor jih ne poznajo niti države, ki morajo ves sladkor uvažati iz tujine. (Virgilij Seek).

Rdečica pri prašičih.

Skoro neverjetno, pa dejstvo je, kakor smo dobili poročila, da se je ponekod krepko pojavila rdečica pri prašičih, ko je znano, da ta razsaja navadno v vročih mesecih.

Kako spoznaš bolezen?

Prašič neha zreti, pije mnogo, rad leži, je neobčutljiv ter dobi vročico do 42 stopinj. Po nogah, po trebuhu se pokazeje rdeče lise, ki postajajo bolj temne.

Kaj ima storiti?

Vsili bolnemu prašiču grenke soli (salamara), da ji očistiš zelodec. Pokliči takoj živinskega zdravnika, da ti žival cepi, ker se da rešiti.

Semenj v Divači 26. XI. Prignanih je bilo goved 250, prašičev 400, konj 120. Cene govedi 5-6 lir za kg. žive teže. Prašiči za klanje 7-7.20. Prašiči za rejo mali 50-70 lir glava. Konji klavni 500-800 glava, konji za rabo 1800-4000. Kupčija srednja.

Ljudska pratika.

Že zadnjič smo sporočili, da je izšla. Medtem je bila že poslana raznim trgovcem na deželo in sicer tistim, ki so ji prvi naročili. Drugi pridejo na vrsto. Naročili so jo še sledeči razprodajalci:

Stanislav Trampuš. Temnica (Komen).
Rudolf Cergolj. Tatre (Materija).
Alojz Matko. Zarečje (Trnovo).
Župni urad. Korte.
Knjižarna Trani. Trst. Via Cavana.
Izidor Ivančič. Kanal.
Ivan Ferfolja. Vojšica (Komen).
Jakob Širca. Podkraj (Col).
Anton Perinčič. Kobarid.
Matija Simčič. Novokračina (Jelšane).
Hrast Uršula, traf. Trst. Via Roma 17.
Ulrich Matilda, traf. Trst. Via Carducci 41.

Grmek Alojzij. Dobravlje (Tomaj).
Župni urad. Golac (Obrov).
Luka Armeni. Studeno (Postojna).

Zahtevajte Ljudsko pratiko pri vseh trgovcih. Naroči se pri upravi «Malega lista». Trst, Vja Geppa 17. III.

Kaj je v Ljudski pratiki?

Za vsakogar so v pratiki važna pojasnila o davkih. Notri imaš za vsak mesec povedano, kaj ti je storiti v davčnih zadevah. Pratika ima tudi naslove vseh konzulatov v Trstu in naslove drugih narodov; tudi kažipot po Gorici, poštne pristojbine itd.

Poskusi srečo.

Vsaka pratika ima zapovrstno številko na zadnji strani. Dne 9. februarja bodo številke žrebane. Za tiste, ki bodo zadeli, so določeni sledeči dobilki:

1. Peča bele kotenine (platna).
2. Blago za moško obleko.
3. Srebrna ura (moška ali ženska).
4. Ura budilka.
5. Slavna povest «Z ognjem in mečem», lepo vezana.

Od žrebanja so izključeni člani uradništva in uprave «Malega lista» ter uslužbenici tiskarne. Vsak drugi lahko zadene.

Deseti brat na barki.

Ob ani treji uri zjutraj je blu. Jest sm se zbudim pa se začnem ozjerat akuli. Use se je vrteju akuli. Glava se mi je majala k je bila teška, jn sm misliu de jmam čebr ne glavi. Zdej pokličem Juazeta. Či smo Juaze, zekej se use akuli? Ne barki sma, je djau jeznu Juaze, k sem ga zbudim. Zdej sm s misliu, de se peljam tam v portonovem zeres u barki, zetu se use vrtil, pej sm se zečjeu bat de bom u udo pou. Tak trjatr sm jmiu use do jutra. K mi je glava nekam bl trdno stala, sm vidim, da me jmu Juaze ze nuorca, jen de ležimo ne sejni, pej ne u barki. Zdej bom povejdou, kaku smo pršli guar ne seno. Zdej se je zbudim tudi Juaze. Skuorl me je sram povejdat, kaku me je zečjeu zmerjat. Je djau, de smo pršli snoči zvečjer u vas, pa de smo šli u oštarijo, pa de smo pili jen igrali, jen de je oštjerjou sin uzjeu s police harmoniko jen zečjeu restjezat. Pa de so pršle skuoraj use pupe z vasi pa de so zečjeli pljesat. Pa de sm biu taku pjan, de sm skuočiu uad mize jen de sm prjeu

ano pupo jen de sm zečjeu pljesat, de se je use kadejlu. Puatle de sm taku neumn biu de sm djau, de bom tisto pupo uzjeu ze ženo jen de sm jo prašou, de čigava je jer de nej pokliče uočjeta, pa de buama uablubo neredili. Jen rihtik de je pršu njen uoče jen de ze kaj de ne, sej de sm krjančliju člouk jen de tacga zjeta de je nanj čakou. Pa de me je prašou, de kdu sm, jen kej de sm. Pej jest de sm djau, de sm pošten fant jen de sm ta desjeti brat. Puatlej de so me tejlj touč jen de me je uan kumaj obraniju jen uon iz uoštarije scitrou. Jest pa de sm teu ne usako vižo nazaj jen de sm use fante ne korajžo klicou. Ne zadnje de sm se zevaliu ne gnuj ne ulci, pej de me je uan zvljeku ne senu.

K mi je Juaze taku praviju, me je blu zerejs sram, prej sm zečjeu kljet zpana, de pljese douali jen tisto pupo, k m je glavo zinejšala, jen ne zadnje sebe. Ti Juaze, sm djau, kaku je tu, de zpan u Matavuni dovali, de plejsejo, pa skuaraj usak dan jen brez potenta? Ja, vejš, zpan je oštjer, zbuorniki sa oštjerji, pa sa sklenili, de u njihovi zpaniji žihr pljese krko kdu če. Ma bejzmo hitru z vasi, ze tu k če nas najdejo, nas bojo nebili, k si teu učeraj delat tako barufu. Pej smo bežali pruoč.

Po čem je lira?

Dne 4. decembra si dal ali dobil:

- za 100 dinarjev — 33.60 L.
- za 100 č. kron — 69.— L.
- za 100 fr. frankov 126.25 L.
- za 100 avstr. kron — 3.20 st.
- za 1 delar — 22.90 L.
- za 1 funt — 106.90 L.

Razno.

Kaj se?

Ameriški letavci poskušajo iz zrakoplova razpršiti oblake s tem, da mečejo iz zrakoplova elektriziran pesek nanje. Ponekod so preprečili dež.

30 let.

Mussolini je trdil, da bo vladal vsaj 6 krat pet let. Zdaj se zaveda, da je v zadnjem letu vladanja.

Kam se izseljujemo.

V Združene države nam je pot zaprta. Lani je smelo čez lužo 42.075 oseb, odslej pa le 3845 oseb na leto za vso Italijo. Zato gre tok izseljevanja proti Južni Ameriki. Lani je šlo v prvem polletju v Ameriko 62.997 oseb, letos ob istem času pa 65.912 oseb.

Zgodovina ognjegascov.

Na Dunaju je izšla l: 1454. cesarska naredba, da morajo rokodelci in obrtniki v slučaju požara hiteti gasiti. To je najstarejša ognjegasna naredba. Leta 1685. pa so ustanovili stalno stražo 4 mož, ki je bila vedno pripravljena z orodjem, da je šla gasiti. To so bili prvi stalni ognjegasci. Ogenj je naznanjal zvonar sv. Štefana. Danes šteje na Dunaju ognjegasna straža čez tisoč mož, ima 113 avtomobilov in 309 vozov gasilnih priprav. Rabijo že tudi brezžični radio-brzojav.

Priznanje.

Iz Stanjela-Kobdila smo prejeli dopis, v katerem je rečeno: «Jaz sem imel v Jadranski banki precej tisočakov, ki sem jih bil naložil na priporočanje «Edinosti». Ko pa sem bral članke v «Malem listu», sem jih dvignil in danes sem «Malemu listu» iskreno hvaležen. Kdor je zaupal «Edinosti», ta je danes udarjen, kdor je verjel «Malemu listu», ta se danes — veseli».

PODPIRAJTE, NAROČAJTE

«MALI LIST»

Zobozdravnik dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprejema za vsa zobozdravniška in zobolobniška opravila v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria) od 9-12 in od 3-5.

A. DELLA SAVIA & Co.

Trst. Vja Ghoga 3, telefon 10-37 edini razprodajalec vina

OPOLLO

pristnega domačega pridelka z otoka

LASTOVO, DALMACIJA

Dostavlja se brezplačno na dom v sodčkih in pletenkah.

Za preprodajalce znižane cene.

Zobozdravniški ambulatorij

Zobotehnik

M. Godina

Via Genova št. 13 prvo nad.

TRST

od 9-1, od 3-7

— ob nedeljah od 10-12 —

TRGOVINA NA DEBELO. Cilindri (valjčki) za luči, št. 3, 5, 8 in 11, iz najčistejšega kristaliziranega stekla, spravljani v kartonastih skatljah namesto v slami. Cene brez konkurence. Izključna prodaja za Trst, Istre, Dalmacijo in Furlanijo

JOSIP KLUN

Via Mazzini 40 (prej Via Nuova).

Dr. Ettore D'Ossvaldo GORICA

Corso Verdi 24 (Trgovski dom).

Specialist za očne bolezni
Perfekcioniran na dunajski kliniki.
Ordinira od 10-12 in od 3-4.

Najvišje cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatič, lisic

dthurjev, vidar, jazbecov, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16
Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

DRVA ZA KURJAVO franžo na deželi kupimo in plačamo po najvišjih cenah. Kmetijsko-trgovsko društvo. Trst, ulica Raffineria 4.

Kaj nam z dežele pišejo

SLIVJE pri Materiji.

Naša šola je potrebna kritike še bolj pa poprave. Otroci morajo biti od jutra do popoldneva v šoli, pa so okna vsa razbita, da mraz pritiska noter na vseh krajih. Klopi so vse polomljene, tako da kmalu ne bodo imeli otroci kam sedeti. Po šoli je velika nesnaga, ker občina ne poskrbi, da bi kaka ženska malo počistila ob gotovih časih. Dosedaj sta dva učitelja, pa govori se, da pride še maestro. Ta bo seveda pregnal enega slovenskega učitelja na plano. — Slišimo, da se bo naša kaplanija povzdignila v samostojno faro. Za to priliko naj bi pa občina tudi solo spravila v boljši stan, da ne bo naši vasi na «spot».

S KRASA

nam je poslal naročnik takole pesem:

Luna sije,
kladvo bije
trudne pozne ure ze.
Prej neznane
bančne rane
meni spat' ne puste.

Ti si kriva,
goljuflva
banka adriatika.
Ti me raniš,
ti mi braniš,
da ne morem spat' doma.

Obraz zlati
tvoj pred vrati
vedno mi je pred očmi.
Zdihujoče
srce vroče
lire si nazaj zeli.

Ti «Edinost»
skazi milost,
vzem' se mene v svoj obran!
Za otroče
srce joče
se ti, milo noč in dan.

Besednjanje,
šeketanje
sladko spanje ti kali.
Narod mili
po vsi sili
tebi penzijo želi.

Kmetič ljubi,
delav'c tudi,
komu si zaupal d' nar?
Po izgubi
zate hudi
skleni: Takim več nikdar!

PODBELA.

Iz našega kraja se nismo dali nobene novice v «Mali list». Tu pri nas hočejo nekateri razširjati komunistično «Delo» in ga drugim naročujejo. Tem povemo, da ne maramo za to reč. Pustite nas pri miru z vašim komunizmom, mi ga ne maramo. Mi radi beremo «Mali list» in se nanj naročujemo.

TRNJE.

Umrla je v Trnju dne 26. novembra mlada zakonska žena Marija Možina. Živela je komaj 4 leta v srečnem zakonu in zapustila zalujočemu možu tri otročiče: najstarejši ima 3 leta, najmlajši 9 dni. Pokojnica je bila v vasi splošno priljubljena in spoštovana. Naj uživa nebeski raj!

TRNJE pri št. Petru.

Primahal sem jo čez mejo do Trnja. Utrujen sem se vsedel na sredi vasi in ogledoval prebivalce. Žene so se zbirale v gručah. Kakšna seja bo neki, si mislim, nastavim ušesa in slišim pogovor o suknyah. Prva pravi: «V Postojni, tam pri tistih ženskah se kupi po 45 lir. Pa je tudi tako, da se nič ne zmečka.» Četrta obrača: «Jaz pa ne dam za suknyo, bom raje dolg plačala.» Pa se oglasi peta: «Jaz bom pa vseeno kupila po 45 in pliš za lišp. Naj pa sin dolg plačuje!» (Sin se ji je držal za krilo in je bil videti 3 cela leta star). Pristopi šesta in razlaga: «Tako in tako se kupi v Postojni po 85 in pliš za puc.» Še sedma se pridruži in vzdihuje:

«Jes, jes, kam bi pa jaz šla kupovat?» — V gozdu pa sem videl delati može. Pa je bil kateri brez suknye, kateri pa je imel še tisto, ki jo je podedoval od rajneke Avstrije. O pliš, pliš! Popotnik.

GORJANSKO.

Smemo se prštevat med srečne državljanje. Imamo učitelja-specialista, ki je bil pred dvema leti še navaden financar. Koliko milosti in botrov je bilo treba, predno je to dosegel, ne vemo. To pa vemo, da naše učitelje, ki so se za svoj poklic učili, podijo iz služb.

Tridesetletnica Podgrajske posojilnice.

(Dopis).

Dne 27. novembra t. l. je preteklo 30 let obstoja Podgrajske posojilnice. Pred ustanovitvijo posojilnice je v naši okolici bilo zelo razvito oduševstvo. Bilo je par magnatov-bogatinov, ki so bili pravi vampirji in pijavke našega ljudstva. Gorje onemu, ki je bil primoran iskati pri njih denarne pomoči. Plačeval je 15, 25 in celo 30 od sto obresti; poleg tega še v naravi in z delom. Bila je prava roba. Te razmere, ki so pritiskale na kmečko ljudstvo, so bolele tedanje rodoljube in prijatelje trpina-kmeta. Bili so to posebno: blagopokojni dekan Msgr. Anton Rogač, pok. Slavoj Jenko, Ante Stemberger, Dr. Šebesta, Ryšlavy, Waišelj, Debenjak in Požar. Razmišljali so in pretresavali vso stvar ter konečno spoznali da tu ni druge rešitve nego ustanovitev posojilnice in hranilnice v Podgradu. Šli so na delo. In uspeh? Dne 14. avgusta 1894 se je vršil pripravljani oziroma prvi ustanovni občni zbor v Podgradu. Udeležilo se ga je 20 mož. Na tem občnem zboru je bilo izvoljeno prvo starestinstvo. Predsednik: Msgr. Anton Rogač, dekan v Hrušici; podpredsednik: Dr. Šebesta, zdravnik v Podgradu; in odborniki: gg. Slavoj Jenko, trgovec v Podgradu; Ante Stemberger, kapelan v Podgradu; Anton Stanič, kmet v Podgradu št. 48. V prvo nadzorstvo so bili izvoljeni predsednik: g. Waišelj, nadučitelj v Hrušici; podpredsednik g. Franc Ryšlavy, župnik na Munah; in člani nadzorstva gg. Anton Požar, kapelan na Pregarjah; Ivan Makarovič, nadučitelj v Jelšanah in Štefan Debenjak, nadučitelj v Materiji. Ta dan so bila odposlana pravila in zapisnik o ustanovitvi posojilnice za registracijo pri trgovskem-pomorskem sodišču v Trstu. Čez tri mesece so bila pravila potrjena in vpisana pri sodišču in 27. novembra je začela posojilnica poslovati s tem, da je bilo vplačanih 9 deležev po 10 goldinarjev skupaj 90 goldinarjev. Poslovala je v podgrajskem farovžu ter pridobivala vedno več članov. Redno poslovanje pa je začelo z novim letom 1895. Zaključek za I. poslovno leto 1895 izkazuje Posojilnica sledeče številke: članov 240 z 244 deleži v vrednosti 2383 gold.; denarni promel 123.735'08 gold.; hranilnih vlog 30.226'37 gold.; danih posojil: 38.189'95 gold.; pasivnih posojil 5150 gold.; čisti dobiček je znašal 278.89 gold. Ta zaključek govori jasno, kako koristna in potrebna je bila ustanovitev posojilnice. Za dve leti je promet v posojilnici tako narasel, da je morala Posojilnica vzeti uradnika. Z naraščanjem števila članov je naraščal tudi ugled zavoda. Že v osmem letu delovanja t. j. l. 1902 pa se je sklenilo zidati «Narodni dom.» Dovršen je bil l. 1904. Koncem avgusta 1905 se je vršila slovesna blagoslovitev in otvoritev. V novem «Narodnem domu» se je nastanila posojilnica, čitalnica, pevsko in tamburaško društvo «Gorska vila», Gospodarska zadruga in hotel z lepo, primerno dvorano.

Posojilnica je doživela pa tudi srečno prestala marsikatero težko krizo.

Tako v času splošnega pomanjkanja denarja v letih 1908 in 1911, potem ob mobilizaciji leta 1912, ko so ljudje preplašeni dvigali vloge. Podobno ob izbruhu svetovne vojne. Po vojni so bile težave radi izmenjave kron. Tudi to se je slednjič doseglo.

Največ zaslug za sedanjí procvit posojilnice ima g. dekan Hušo, ki je z železno vstrajnostjo vodil njeno delovanje zlasti po smrti dekana Rogača.

Da proslavi svojo tridesetletnico, je pri svoji spominski seji sklenila da daruje za knjižico v Podgradu L. 500.—; za šolsko društvo lir 150.—; za dijaško Matico lir 150.—; za slovensko Alojzevišče v Gorici lir 150.— in za nagrobni spomenik pok. notarja Toma Šorlija, ki je bil tudi član nadzorstva in pozneje načelstva lir 150.—.

Naša pošta.

Učiteljski stan je težaven in sedanjí solarji so nasplošno močno razuzdani. Ako naši domači učitelji rabijo razne

šolske kazni, bo ponavadi pravica na njihovi strani. Če pa se zgodi morda kje očitna krivica, pritožiti se je na šolsko oblast. Dopisi v listih bi samo lenim solarjem lajsali vest in to bi škodovalo pravi vzgoji.

Sedlo. Prejeli smo dopis v neki zgolj družinski zadevi. V obliki dopisa ne moremo prinašati takih reči. Za javnost so take reči sele potem, ako pride škandal čez hišni prag, da postane vaška zadeva. Družinski prepri bi se s poročili v časnikih le še bolj razvnel. Pa nič zamere zato!

Tiskarna Spazzal.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Novo pogrebno podjetje Trst

Corso V. E. III, št. 47.

mrtvaške predmete. Cene zmerne, postrtni pogredi. Prodaja vsakovrstne lesene nce, nagrobne svetilke in sploh vsežba točna. in konvinaste krste, sveže in umetne ve Prevoz mrlčev na vse kraje. Raznovrs

Čevljarnica FORCESSIN

Je najboljša zaloga z dobrim blagom.

Trst via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst

Vseh čevljarjev najbolj fin je tržaški Forcessin.

Kdor se enkrat tam obuje, vedno potlej tam kupuje.

Pojdi k njemu tudi ti, videl boš, da prav nar' di.

Čevljarnica FORCESSIN

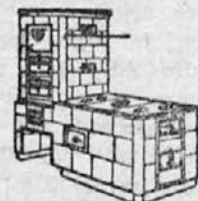
Zobotehnični ambulatorij

TRST, Via Settefontane št. 6, I nad.

odprt vsak dan od 9.—13. in od 15.—19. Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom.

Slovenem 20% popusta. - Delo zajamčeno

EGIDIJ SCHIFFLIN, koncesijonirani zobotehnik.

Poprave Spopolnitve

Andrej Purič

Kovaški mojster

TRST

Via Media št. 6

Izvršuje

Vsakovrstna stavbena dela. - Zelezne ograje in omrežja - Takojšnja izvršitev. Štedilniki vseh vrst. Izdeluje tudi Zelezne rolettes.

TRGOVINA jestvin in zelenjave, svežega in suhega sadja, izvrstnega vina v steklenicah i. t. d. cenjenemu občinstvu se priporoča lastnik

Angel Gregoris - Trst

VIA COMMERCIALE 330

Postrežba na dom!

Cene zmerne!